

Haksız Kazanç Yaratacak Tarife Oyunları Yargıda

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), elektrik dağıtım şirketleri ile görevli tedarik şirketlerine ek kazanç, vatandaşa ise yeni yükler getiren Perakende Satış Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ, Dağıtım Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ ve Net Kar Marjı Oranı hakkındaki EPDK kararını yargıya taşıdı. EPDK aleyhine Danıştay'da açılan davalarda, söz konusu tebliğler ve EPDK kararının hukuka aykırı olduğu, uygulanmalarında kamu yararı bulunmadığı ve özellikle Koronavirüs salgını nedeniyle ciddi ekonomik güçlükler yaşayan tüketiciler için telafisi güç ve imkansız zararlara yol açabilecekleri vurgulandı.

Dava dilekçelerindeki temel saptamalar özetle şöyle:

Mükerrer Kazancın Adı Genel Kalite İndikatörü:

Perakende Satış Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ ve Dağıtım Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ ile kalite faktörü haricinde dağıtım şirketinin performansına ilişkin Genel Kalite İndikatörü adı altında yeni bir teşvik uygulaması getirilmiştir. Tarife hesaplamalarında halihazırda Kalite Faktörü adı altında bir çarpan varken, Genel Kalite İndikatörü olarak ikinci ve mükerrer bir çarpan katsayısının tarife hesaplamalarına dahil edilmesi, hem tüketici tarifeleri üzerinden ilgili dağıtım şirketlerine haksız bir kazanç, hem de tüketicilere yansıtılacak elektrik ücretleri bakımından ağır bir yük oluşturarak kamu yararına aykırılık teşkil edecektir. Düzenleme, dağıtım bölgelerinde faaliyet gösteren elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi aşamasındaki yarışma şartlarını da bozan bir durum içermektedir.

Brüt Kar Marjı, Neden Net Oldu?

Görevli tedarik şirketlerinin ulusal tarifeden tüketicilere sattıkları elektrik enerjisi birim fiyatı üzerinden elde ettikleri kar oranını belirleyen ve 2020 yılı sonuna kadar yüzde 2.38 olarak uygulanan Brüt Kar Marjı oranı, önümüzdeki 5 yıl için Net Kar Marjı olarak tanımlanmıştır. 3 dönemdir brüt olarak uygulanan bu oranın hangi ihtiyaç ve ekonomik yarar gerekçesi ile brütten nete dönüştürüldüğü açıklanmamıştır. Ancak net satış hasılatı tanımından anlaşıldığı üzere; Brüt Kar Marjı içerisinde yer alan bazı şirket gelirlerinin düzenlemeye esas işletme gelir tavanı hesaplarından çıkarılarak ilgili şirketlerin daha fazla gelir elde etmesine yönelik bir düzenleme yapılmıştır. Net Kar Marjı oranı ile şirketlerin finansal sürdürülebilirliklerine atıfta bulunulması da, düzenlemenin hangi amaçla yapıldığını göstermektedir.

2006 yılından günümüze kadar geçen beşer yıllık 3 uygulama dönemi içinde perakende satış lisansına sahip şirketler için EPDK tarafından belirle-

nen kar marjı oranları;

- Birinci uygulama dönemi (2006-2010) için yüzde 2.33,
- İkinci uygulama dönemi (2011-2012) için yüzde 2.33 / (2013-2015) için yüzde 3.49,
- Üçüncü uygulama dönemi (2016-2020) için yüzde 2.38 olarak uygulanmıştır.

Dördüncü dönem (2021-2025) için belirlenen kar marjı oranının brüt değil, net oran üzerinden yüzde 2.38 olarak uygulanması, perakende satış lisansına sahip şirketlerin kar oranlarının artırılması anlamına gelmektedir. Net Kar Marjını Brüt Kar Marjından ayıran fark ise genel olarak işletme giderleri, vergiler ve varsa temettüleri çıkardıktan sonra kalan gelir yüzdesi olarak gösterilmesidir.

Ayrıca bu oranın hesaplanmasında kullanılan değişkenlere ilişkin varsayımların EPDK tarafından belirlenmesi öngörülmüş, ancak varsayımların ne olacağı ve nasıl yansıtılacağı konusunda açıklama yapılmamıştır. Net Kar Marjı oranının önümüzdeki yıllar-

da abonelere hangi oranda, hangi varsayımlarla ve ne şekilde yansıtılacağı karanlıkta kalan sorulardır. Bu nedenle düzenleme kamu yararı, belirlilik ve idarenin güvenilirliği ilkelerine aykırıdır.

Örtülü Kazanca Kapı Aralandı

Aynı holding ya da şirketler topluluğu bünyesindeki kişilerden alınan denetim, danışmanlık, tercüme, hukuk, müşavirlik, insan kaynakları, muhasebe, finans, kurumsal yönetim ve organizasyon gibi hizmetler, "yönetim ve destek hizmet alım giderleri" içinde tanımlanmıştır. Bu düzenleme grup kapsamındaki firmalarda transfer fiyatlandırması işlemlerinin yoğunlaşmasına yol açabilecek ve ilişkili taraflardan uygun olanlarına örtülü kazanç aktarımına sebebiyet verebilecektir. Öte yandan enerji şirketleri zarar ediyor gibi yansıtılarak tüketiciye uygulanan tarife fiyatlandırmasının artmasına neden olabilecektir.

Şirketlerin Vergi Yükü Hafifliyor

Perakende Satış Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ kendi içinde çelişmektedir. Buna göre 9. maddenin 4. fıkrası (ç) bendi ile kontrol edilemeyen işletme giderinin yüzde 1'i aşamayacağı belirtilirken, aynı maddenin 6. fıkrasında yüzde 1'i aşan kısım da kontrol edilemeyen işletme gideri olarak düzenlenmektedir. Böylece görevli tedarik şirketlerinin

taahhütlerinden kaynaklı risklerin de perakende satış tarifelerine yansıtılmasının önü açılmakta ve ilgili tedarik şirketinin abonesi ile arasındaki ilişkiye tüm tüketiciler dâhil edilmektedir. Yani her ay elektrik faturasını düzenli ödeyen abone ile ödemeyen abone arasında haksızlık oluşacak, görevli tedarik şirketi borcu olan aboneye ilişkin tahsilat riskini faturasını düzenli olarak ödeyen aboneye yükleyecektir. Bu yolla ülke tahsilat riski kapsamında tahsil kabiliyeti olmayan alacakların şüpheli alacak olarak gösterilmesi ile tedarik şirketlerinin vergi yükleri hafiflerken, abonelerin enerji birim fiyatına ödedikleri bedel artacaktır.

Tekel Konumundaki Şirketlere Ek Yetki

Enerji Piyasası Kanunu uyarınca dağıtım şirketlerinin faaliyet alanları dışında piyasa faaliyetinde bulunmaları mümkün değil. Ancak Dağıtım Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ ile elektrik dağıtım şirketlerine elektrik dağıtım hizmetlerinin dışında, üçüncü kişilere bakım ve onarım hizmetleri ile danışmanlık verme olanağı sağlanmaktadır. Elektrik tesislerinin bakım ve onarım işleri ile bu tesislere ilişkin danışmanlık hizmetleri ağırlıkla EMO üyesi serbest mühendis müşavirlerin oluşturduğu, bu alanda faaliyet gösteren kişi ve şirketler tarafından piyasa koşullarına uygun bir şekilde

gerçekleştirilmektedir. Dağıtım şirketleri, müteahhitlik ya da müşavir-mühendislik hizmeti vermek amacıyla değil, münhasıran elektrik dağıtım işleri için kurulmuş olup lisansları kapsamında faaliyet gösteren, bölgesinde hâkim durumda olan tekel niteliğinde şirketlerdir. Yapılan değişiklikler ile tekel konumunda bulunan elektrik dağıtım şirketleri, altyapı, malzeme, bakım-onarım ve danışmanlık hizmetlerini de üstlenebilecek ve bu da elektrik mühendisliği alanına ilişkin müşavirlik piyasasında rekabeti bozucu bir durum ortaya çıkaracaktır.

Şirketler Risk Almıyor

Dağıtım şirketlerinin üreticilerden tahsil edemediği sistem kullanım bedelleri ve kaçak tahakkukundan oluşan şüpheli ticari alacaklarının kontrol edilemeyen giderler içinde tarifelere yansıtılacak olması, dağıtım şirketinin hiçbir riski üstlenmemesi anlamına gelmektedir. Zira söz konusu alacaklar ve giderler dağıtım şirketlerinin ticari alacağıdır ve dağıtım şirketlerinin basiretli tacir olarak hareket etmesi kanundan gelen bir zorunluluktur. Bu kapsamda dağıtım şirketlerinin ticari alacaklarına ait riskler, üçüncü şahıs olan tüketicileri ilgilendirmemektedir. Ayrıca bu tür giderlerin tarifelere yansıtılması dağıtım şirketinin bu alacakları konusundaki ısrarlı takibini de isteksiz kılacaktır.

Yusuf Telek'i Yitirdik...

7113 sicil nolu üyemiz Yusuf Telek 23 Ocak 2021 tarihinde aramızdan ayrıldı. 1953 yılında Afyonkarahisar'da doğan Yusuf Telek; 1977 yılında Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi Elektrik Mühendisliği Bölümü'nden 1978 yılında mezun olmuştu.

Telek ailesine, sevenlerine ve tüm meslektaşlarımıza başsağlığı dileriz.